

Procediment d'exercici dels drets d'accés, rectificació, cancel·lació, oposició, limitació i portabilitat (ARCOLP)

Document adreçat a tot el personal de l'Observatori del Paisatge de Catalunya

Observatori del Paisatge

Divulgació del document

La versió actualitzada d'aquest document estarà publicada a la web de l'Observatori del Paisatge de Catalunya

Revisió del document

Aquest procediment ha de ser revisat com a mínim anualment pel responsable de seguretat organitzativa i jurídica.

1. Introducció

El dret fonamental a la protecció de dades de caràcter personal es configura en l'article 18.4 de la CE i en l'article 31 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, com a dret a l'autodeterminació informativa, i es desenvolupa en la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre. Aquest dret implica que el tractament de dades de caràcter personal només pot fer-se de forma adequada per assolir les finalitats legítimes que justifiquen el seu tractament i, en definitiva, que el ciutadà ha de poder saber i tenir control sobre qui utilitza les seves dades de caràcter personal, per a quina finalitat i a qui es faciliten aquestes dades. Aquest control es pot exercir a través dels anomenats drets d'habeas data (drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició) que confereixen a la persona la potestat de protegir aquesta informació i d'exercir-ne un control efectiu.

Així mateix, el Reial decret 1720/2007, de 21 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de desenvolupament de la LOPD (en endavant RLOPD), en el títol III, regula els procediments per gestionar aquest exercici per part dels ciutadans dels drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició de les seves dades de caràcter personal davant dels responsables dels fitxers.

Amb tot, per tal de garantir l'exercici d'aquests drets, l'Observatori del Paisatge de Catalunya (OPC) estableix uns procediments que regulen el circuit intern que cal seguir per poder garantir i tutelar aquest exercici a totes aquelles persones respecte de les quals l'OPC pugui disposar de dades de caràcter personal.

2. Característiques comunes a l'exercici dels drets d'habeas data

Els drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició (en endavant drets ARCO) revesteixen les característiques següents:

Personalíssims: només poden ser exercits pel titular de les dades. Quan la persona interessada es trobi en situació d'incapacitat o minoria d'edat, pot exercir-los el seu representant legal, acreditant aquesta condició. Es poden sol·licitar també mitjançant la figura del representant voluntari o mandatari, sempre que s'acrediti la representació atorgada pel titular dels drets. Es pot acreditar la representació per qualsevol mitjà vàlid en dret que deixi constància fefaent o mitjançant compareixença personal de la persona interessada. L'exercici de drets ha de ser denegat quan sigui sol·licitat per una persona diferent de l'afectada i no s'acrediti que aquesta persona actua en representació de la persona afectada.

Independents: s'ha de facilitar a les persones un mitjà senzill per poder exercir els seus drets ARCO. L'OPC posa a disposició de les persones interessades un formulari model per a l'exercici dels drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició.

Gratuïts: no s'exigirà cap contraprestació per a l'exercici dels drets. Tampoc pot implicar un ingrés addicional per al responsable del tractament. No es poden establir mecanismes d'exercici que suposin l'enviament de cartes certificades o similars, ni serveis de telecomunicacions que impliquin una tarifació addicional al ciutadà/ana o qualsevol altre mitjà que representi un cost addicional. El responsable del fitxer ha d'adoptar les mesures oportunes per garantir que totes les persones de la seva organització que tenen accés a les dades de caràcter personal puguin informar del procediment a seguir per la persona afectada per a l'exercici dels seus drets.

3. Responsabilitats

En aquest procediment hi intervenen:

Responsable del Fitxer: és la unitat directiva designada com a tal en les disposicions de caràcter general de creació o modificació de fitxers de dades de caràcter personal de l'OPC.

Responsable de Seguretat Organitzativa i Jurídica: és el responsable de seguretat organitzativa i jurídica, com a òrgan encarregat de vetllar pel compliment dels aspectes jurídics de la LOPD, així com d'elaborar les disposicions de creació, modificació i supressió de fitxers de l'OPC, també és el responsable de la planificació, implantació i manteniment del sistema de gestió de la documentació i l'arxiu. A l'OPC és l'Àrea administrativa.

Responsable de Seguretat Tecnològic: és l'òrgan encarregat de coordinar i supervisar la implantació de les diferents mesures de seguretat de caràcter tecnològic a tots els fitxers automatitzats de l'OPC. L'Àrea tècnica de l'OPC exerceix aquestes funcions.

Òrgan davant el qual es poden exercir els drets ARCO (òrgan ARCO): és la persona titular de l'òrgan administratiu o de la unitat orgànica designada a aquest efecte en les disposicions que regulen els fitxers que contenen dades de caràcter personal. Habitualment correspon al responsable del fitxer o al gestor funcional.

Persona interessada: és el titular de les dades de caràcter personal contingudes en els diferents fitxers responsabilitat de l'OPC.

4. Procediments per a l'exercici de drets

Com ja s'ha avançat anteriorment, l'exercici dels drets ARCO correspon exclusivament a la persona titular de les dades, mitjançant sol·licitud que haurà d'adreçar-se a l'òrgan ARCO o al responsable del fitxer. No obstant això, si la persona interessada es troba en situació d'incapacitat o minoria d'edat, podrà fer efectius els seus drets mitjançant el seu representant legal. En aquest cas serà necessari que el representant legal acrediti aquesta condició.

La persona interessada ha de presentar una sol·licitud en la qual ha de fer constar les dades següents:

- Nom i cognoms de la persona interessada.
- Nom i cognoms del representant legal, si escau.
- Document acreditatiu d'aquesta representació.
- Petició en què es concreta la sol·licitud (amb indicació del fitxer/s sobre els quals es pretén exercir el corresponent dret).
- Domicili als efectes de notificacions.
- Documents acreditatius de la petició que formula, si escau.
- Autorització a l'OPC per a la comprovació de les dades identificatives de la persona interessada i, si escau, del seu representant. En cas que no s'autoritzi a l'OPC per a portar a terme aquesta tasca, s'haurà d'aportar fotocòpia del document que acrediti la seva identitat (DNI, passaport o document equivalent).
- Data i signatura.

La persona titular de les dades pot utilitzar qualsevol mitjà que permeti acreditar la tramesa i recepció de la seva sol·licitud. A aquest efecte, l'article 38.4 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú estableix on es poden presentar les sol·licituds adreçades als òrgans de les administracions públiques. El responsable del fitxer ha de contestar expressament la sol·licitud, amb independència de si figuren o no les dades personals de les persones afectades en els fitxers de l'OPC, raó per la qual també ha d'utilitzar qualsevol mitjà que permeti acreditar la tramesa de la resposta i la seva recepció. En el supòsit que la sol·licitud no reuneixi els requisits especificats anteriorment, el responsable del fitxer notificarà aquesta circumstància a la persona interessada, atorgant-li un termini de deu dies hàbils per esmenar els defectes o mancances amb l'advertiment que, si en aquest termini no es dóna compliment a allò requerit, es considerarà que desisteix de la seva sol·licitud. En el cas que no es detalli el fitxer concret al qual es dirigeix el dret, s'haurà d'entendre que es tracta de tots els fitxers on les seves dades es trobin registrades o bé es sol·licitarà a la persona interessada que especifiqui sobre quin fitxer vol exercir el seu dret quan raons d'especial complexitat ho justifiquin. En aquest supòsit cal facilitar a la persona interessada una relació de tots els fitxers de l'OPC.

El responsable del fitxer ha d'atendre la sol·licitud del dret sigui quin sigui el sistema emprat, encara que no es correspongui al sistema proposat, sempre que la sol·licitud permeti acreditar l'enviament i la recepció de la petició, i els requisits esmentats.

Es pot exercir a través dels serveis d'atenció al públic, d'informació o de reclamacions que tingui l'OPC.

Els anteriors requeriments són d'aplicació per a qualsevol tipus de tractament automatitzat o manual.

4.1 Procediment relatiu al dret d'accés

El dret d'accés és el dret de l'interessat a sol·licitar i obtenir informació gratuïtament sobre si les seves dades personals es tracten, amb quina finalitat i quins usos concrets, d'on s'han recollit, si s'han comunicat o es pretenen comunicar i a qui. Per tant, tota persona té dret a sol·licitar i obtenir gratuïtament informació de les seves dades de caràcter personal sotmeses a tractament automatitzat o manual, de l'origen i de les comunicacions efectuades o que es prevegin portar a terme (article 15 LOPD).

El procediment s'inicia mitjançant la sol·licitud de la persona interessada adreçada al responsable del fitxer, que haurà de contenir els requisits indicats en el punt anterior.

La persona titular de les dades podrà optar per un dels sistemes de consulta del fitxer següents, sempre que la configuració o implantació material d'aquest ho permeti:

- Visualització en pantalla.
- Escrit, còpia o fotocòpia remesa per correu.
- Correu electrònic.
- Qualsevol altre procediment que sigui adequat a la configuració i implantació material
- dels fitxers de l'Entitat.

L'OPC podrà restringir els sistemes de consulta indicats en funció de la configuració o implantació del fitxer concret del qual es sol·liciti l'accés, assegurant en tot cas un sistema gratuït i que asseguri la comunicació escrita.

El responsable del fitxer ha de respondre a la petició en el **termini màxim d'un mes**, des de la recepció de la sol·licitud, amb independència de si figuren o no les dades personals de la persona afectada en els fitxers de l'OPC. Transcorregut el termini esmentat sense que de forma expressa es contesti la sol·licitud, aquesta s'entendrà denegada.

Si la sol·licitud del dret d'accés és estimada, el responsable del fitxer ha de fer efectiu l'accés en el termini dels deu dies hàbils següents a la notificació de la resolució estimatòria. La informació haurà de contenir les dades incloses en el fitxer, l'origen, els cessionaris, l'especificació dels usos concrets i les finalitats per a les quals es van emmagatzemar.

El responsable del fitxer pot denegar l'accés a les dades de caràcter personal en els casos següents:

- a) Quan el/la titular de les dades hagi exercit el dret d'accés en un interval inferior a dotze mesos i no acrediti un interès legítim a l'efecte.
- b) Quan la persona que formula la sol·licitud no té legitimitat per exercir el dret d'accés amb motiu de no tenir la condició de persona interessada o bé no ha acreditat la corresponent representació.
- c) Quan el/la sol·licitant no esmena la manca dels requisits en el termini atorgat pel responsable del fitxer (10 dies).
- d) Quan una llei o una norma de dret comunitari d'aplicació directa ho prevegi.

Excepcions a l'exercici d'aquest dret:

- Si existeix una prohibició legal al respecte.
- Si hi ha perill per a la defensa de l'Estat.
- Per qüestions de seguretat pública.
- Per protegir els drets i les llibertats de tercers.
- Per necessitats d'una investigació policial.
- Per assegurar el compliment de les obligacions tributàries.
- Si la Hisenda pública està inspeccionant la persona afectada.

El responsable del fitxer:

- Ha de vetllar per portar a terme la recerca de les dades de caràcter personal de la persona interessada contingudes al fitxer o fitxers, segons el seu àmbit d'actuació, i dels usos que se n'han fet.
- Ha de recollir de cadascun dels fitxers on apareixen les dades de caràcter personal de la persona interessada: finalitat, tractament, cessions, estructura, tipus i dades que conté.
- Un cop recollida tota la informació, ha de preparar la corresponent resolució per a la persona interessada i notificar-la.

Una vegada lliurada la informació a la persona interessada, ha d'arxivar i custodiar l'expedient corresponent i comunicar la resolució de l'expedient al Responsable de seguretat organitzatiu .

En el cas que el responsable del fitxer consideri necessari assessorament jurídic per resoldre la petició d'accés a les dades, ha de remetre la proposta de resolució al responsable de seguretat organitzatiu i jurídic als efectes oportuns.

4.2 Procediment relatiu al dret de rectificació

El dret de rectificació és el dret de l'interessat a rectificar gratuïtament les seves dades personals quan siguin errònies o incompletes. Per tant, el dret de rectificació consisteix en què tota persona física té dret a rectificar de forma total o parcial les seves dades de caràcter personal inexactes o incompletes.

En tot cas, han de ser rectificades d'ofici, si escau, les dades el tractament de les quals no s'ajusti al que disposa la LOPD, i, en particular, les dades que siguin inexactes, incompletes, inadequades o excessives.

El procediment s'inicia mitjançant la sol·licitud de la persona interessada adreçada al responsable del fitxer que haurà de contenir els requisits indicats en l'apartat 4.

El responsable del fitxer té **deu dies hàbils** per contestar des que rep la sol·licitud, i ho ha de fer tant si disposa de les dades com si no. Si no contesta dins aquest termini, l'interessat pot interposar reclamació de tutela de drets.

El responsable del fitxer:

- Ha de vetllar per l'actualització de la nova informació lliurada per la persona interessada en tots aquells fitxers que estiguin afectats.
- Ha d'informar dels canvis que han de dur a terme les persones que tracten les dades, si escau.
- Un cop realitzades totes les actualitzacions, ha de preparar la corresponent resolució per a la persona interessada i notificar-la. Una vegada lliurada la informació a la persona interessada, ha d'arxivar i custodiar l'expedient corresponent i comunicar la resolució de l'expedient al Responsable de seguretat organitzatiu. En el cas que el responsable del fitxer consideri necessari assessorament jurídic per resoldre la petició de rectificació de les dades, remetrà la proposta de resolució al responsable de seguretat jurídic als efectes oportuns.

Excepcions a aquest exercici:

- Si hi ha una prohibició legal.
- Si hi ha perill per a la defensa de l'Estat.
- Per qüestions de seguretat pública.
- Per protegir els drets i les llibertats de tercers.

- Per necessitats d'una investigació policial.
- Per assegurar el compliment de les obligacions tributàries.
- Si la Hisenda pública està inspeccionant la persona afectada.

4.3 Procediment relatiu al dret de cancel·lació

El dret de cancel·lació és el dret de l'interessat a suprimir gratuïtament les seves dades personals quan siguin inadequades, excessives o innecessàries, o quan es conservin durant un temps superior al que pertoca, o siguin contràries a la LOPD. La cancel·lació implica esborrar físicament les dades, tret que no sigui materialment possible. No obstant això, la cancel·lació dóna lloc al bloqueig de les dades i només s'han de conservar a disposició de les administracions públiques, els jutges i els tribunals, per a l'atenció de les possibles responsabilitats nascudes del tractament, durant el termini de prescripció d'aquestes responsabilitats. El procediment de bloqueig de dades haurà d'impedir fins i tot la visualització del registre. Transcorreguts aquests terminis, s'ha de procedir a la seva supressió.

El procediment s'inicia mitjançant la sol·licitud de la persona interessada adreçada al responsable del fitxer que haurà de contenir els requisits indicats en l'apartat 4.

Si la sol·licitud del dret de cancel·lació és estimatòria, el responsable del fitxer haurà de donar resposta a l'interessat i cancel·lar les dades dins els **deu dies hàbils següents** a la recepció de la sol·licitud. Si les dades cancel·lades haguessin estat cedides a tercers, s'haurà de notificar la cancel·lació als cessionaris perquè operin de la mateixa forma.

La cancel·lació no és procedent quan es pugui causar un perjudici a interessos legítims de la persona titular de les dades o de tercers, o quan existeixi una obligació legal de conservar les dades. En aquest supòsit, s'haurà de comunicar a la persona interessada la denegació de la sol·licitud mitjançant resolució motivada.

Així mateix, les dades de caràcter personal han de ser conservades durant els terminis que preveuen les normes aplicables o, si escau, les relacions contractuals amb la persona afectada, o l'entitat responsable del tractament i la persona interessada (article 16.5 de la LOPD).

El responsable del fitxer:

- Ha de vetllar per portar a terme la recerca de les dades de caràcter personal de la persona interessada presents al fitxer o fitxers, segons el seu àmbit d'actuació, de conèixer els usos que se n'ha fet, i de cancel·lar-les.
- Un cop realitzades totes les actualitzacions, ha de preparar la corresponent resolució per a la persona interessada i notificar-la.

Una vegada lliurada la informació a la persona interessada, ha d'arxivar i custodiar l'expedient corresponent i comunicar la resolució de l'expedient al Responsable de seguretat organitzatiu.

En el cas que el responsable del fitxer consideri necessari l'assessorament jurídic per resoldre la petició de cancel·lació de les dades, remetrà la proposta de resolució al responsable de seguretat jurídic als efectes oportuns.

Excepcions a aquest exercici:

- Si hi ha una prohibició legal.
- Si hi ha perill per a la defensa de l'Estat.
- Per qüestions de seguretat pública.
- Per protegir els drets i les llibertats de tercers.
- Per necessitats d'una investigació policial.
- Per assegurar el compliment de les obligacions tributàries.
- Si la Hisenda pública està inspeccionant la persona afectada.

- Si hi ha terminis legals de conservació de les dades (fins que no hagi passat el termini no es poden suprimir).
- Si hi ha una relació contractual entre la persona o l'entitat responsable del tractament i la persona interessada que va justificar el tractament de les dades.

4.4 Procediment relatiu al dret d'oposició

El dret d'oposició es defineix com el dret que té la persona interessada que no es porti a terme o continuï el tractament de les seves dades si es dóna algun d'aquests supòsits:

- Quan hagi estat necessari el seu consentiment per al corresponent tractament, donada la concurrència d'un motiu legítim i fonamentat, referit a la seva situació personal concreta, sempre que una llei no disposi el contrari.
- Quan es tracti de fitxers amb finalitat publicitària o de prospecció comercial.
- Quan el tractament tingui com a finalitat l'adopció d'una decisió referida a l'afectat basada únicament en un tractament automatitzat de dades de caràcter personal (dret a no ser sotmès a una decisió amb efectes jurídics o que l'afecti de forma significativa basat en un tractament automatitzat o no de dades destinat a avaluar determinats aspectes de la personalitat, com el rendiment laboral, crèdit, fiabilitat o conducta).
- Per garantir l'exercici d'aquest dret, la persona interessada ha de sol·licitar de forma expressa la seva intenció d'oposar-se al tractament de les dades de la mateixa manera que per al dret d'accés, amb l'única diferència que el titular de les dades haurà de motivar degudament la seva intenció d'oposar-se al tractament de les seves dades per part del CCE.

El responsable del fitxer ha de respondre a la petició en el **termini màxim de 10 dies** des de la recepció de la sol·licitud, transcorregut el qual sense que de forma expressa es contesti a la sol·licitud, aquesta s'entendrà denegada.

El responsable del fitxer:

- Ha de valorar la fonamentació i la legitimitat dels motius d'oposició al tractament manifestats per la persona interessada.
- Ha de comunicar l'oposició i l'actuació que s'ha portat a terme al responsable de seguretat tecnològic i al responsable de seguretat organitzatiu.
- Ha de comunicar l'oposició als encarregats de tractament, si escau.
- Un cop realitzades totes les actuacions, ha de preparar la corresponent resolució per a la persona interessada i notificar-la.

Una vegada lliurada la resolució a la persona interessada, ha d'arxivar i custodiar l'expedient corresponent i comunicar la resolució de l'expedient al Responsable de seguretat organitzatiu. En el cas que el responsable del fitxer consideri necessari l'assessorament jurídic per resoldre la sol·licitud d'oposició al tractament de les dades, remetrà la proposta de resolució al responsable jurídic als efectes oportuns.

4.5 Procediment relatiu a la limitació

El dret a la limitació es defineix com el dret que té la persona interessada que no s'apliquin a les seves dades personals les operacions de tractament que en cada cas correspondrien. La limitació es pot sol·licitar quan:

- La persona interessada ha exercit els drets de rectificació o oposició i mentre el responsable determina si escau atendre la sol·licitud.
- El tractament és il·lícit, cosa que determinaria l'esborrat de les dades, però l'interessat s'hi oposa.
- Les dades ja no són necessàries per al tractament, la qual cosa novament en determinaria l'esborrat, però l'interessat sol·licita la limitació perquè els necessita per formular, exercir o defensar reclamacions.

El responsable del fitxer:

- Ha d'informar la persona interessada sobre les actuacions derivades de la seva petició en del termini d'un mes, que es pot ampliar dos mesos més quan es tracta de sol·licituds especialment complexes. Aquesta ampliació del termini s'ha de notificar dins del primer mes. Si el responsable decideix no atendre la sol·licitud, n'ha d'informar i motivar la negativa dins del termini d'un mes des que es va presentar.

Mentre duri la limitació, el responsable només pot tractar les dades afectades, més enllà de conservar-les, en els casos següents:

- Amb el consentiment de la persona interessada.
- Per formular, exercir o defensar reclamacions.
- Per protegir els drets d'una altra persona física o jurídica.
- Per raons d'interès públic important de la Unió o de l'estat membre corresponent.

4.6 Procediment relatiu a la portabilitat

El dret a la portabilitat es defineix com el dret que té la persona interessada a rebre les dades personals que l'afecten i que ha facilitat a un responsable del tractament en un format estructurat, d'ús comú i de lectura mecànica, i transmetre-les a un altre responsable, si es compleixen els requisits següents:

- El tractament està basat en el consentiment o en un contracte.
- El tractament es fa per mitjans automatitzats.
- L'interessat ho sol·licita respecte de les dades que ha proporcionat al responsable i que el concerneixen, incloses les dades derivades de la pròpia activitat de l'interessat.

Per tant, no és aplicable a les dades de terceres persones que un interessat hagi facilitat a un responsable. Tampoc no s'aplica si l'interessat sol·licita la portabilitat de dades que l'incumbeixen, però que han estat proporcionades al responsable per tercers.

El responsable del fitxer:

- Ha d'informar la persona interessada sobre les actuacions derivades de la seva petició en del termini d'un mes, que es pot ampliar dos mesos més quan es tracta de sol·licituds especialment complexes. Aquesta ampliació del termini s'ha de notificar dins del primer mes. Si el responsable decideix no atendre la sol·licitud, n'ha d'informar i motivar la negativa dins del termini d'un mes des que es va presentar.